

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут економіки та управління
Факультет менеджменту

Кафедра економіки підприємств

ТУРИСТИЧНІ РЕСУРСИ УКРАЇНИ

Методичні рекомендації до виконання практичних занять і самостійної роботи для здобувачів вищої освіти ступеня «Молодший бакалавр» початкового рівня (короткий цикл) спеціальності 242 «Туризм» денної форми навчання

Миколаїв

2021

УДК 338.483.1(477)

T86

Друкується за рішенням науково-методичної комісії факультету менеджменту Миколаївського національного аграрного університету від 30.08.2021 р., протокол № 1

Укладач:

Т.Г. Олійник – канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємств, Миколаївський національний аграрний університет

Рецензенти:

В.В. Волошина-Сідей – кандидат економічних наук, старший викладач кафедри економіки, менеджменту та фінансів МНУ імені Сухомлинського

Н.В. Бобровська – кандидат економічних наук, старший викладач кафедри економіки підприємств, Миколаївський національний аграрний університет

© Миколаївський національний аграрний університет, 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
Тема 1. Рекреаційно-туристичні ресурси України: сутність поняття та класифікація.....	5
Тема 2. Природні туристично-рекреаційні ресурси України.....	7
Тема 3. Історико-культурні ресурси України.....	10
Тема 4. Туристично-рекреаційні ресурси Донецького економічного району.....	13
Тема 5. Туристично-рекреаційні ресурси Карпатського економічного району.....	15
Тема 6. Туристично-рекреаційні ресурси Південного економічного району.....	18
Тема 7. Туристично-рекреаційні Подільського економічного району.....	21
Тема 8. Туристично-рекреаційні Поліського економічного району.....	24
Тема 9. Туристично-рекреаційні Східного економічного району.....	27
Тема 10. Туристично-рекреаційні Центрального економічного району.....	29
Тема 11. Туристично-рекреаційні Придніпровського економічного району.....	32
Список використаних джерел.....	34

ВСТУП

Україна має сприятливе географічне розташування, різноманітні природні ресурси, розвинену мережу транспортного сполучення, багатий історико – культурний потенціал, що при вигідному територіальному поєднанні і високому ступені освоєння стали передумовою розвитку різноманітних видів туризму і формуванню туристських ареалів в державі. Серед найбільш розвинених видів туризму в Україні виділяються: культурно-пізнавальний, релігійний, оздоровчий, лікувальний, спортивний, екологічний, сільський зелений, діловий.

Актуальність вивчення даної дисципліни продиктована необхідністю і пріоритетністю розвитку туризму в Україні, як найбільш перспективного напрямку. Тому ознайомлення із потенціалом різноманітних туристських ресурсів України, особливістю структури, географією розповсюдження, потенційними запасами та сучасним рівнем використання антропогенних туристських ресурсів є важливою складовою підготовки фахівців, відповідає сучасним запитам і тенденціям розвитку галузі.

Виконання методичних рекомендацій дасть можливість здобувачам вищої освіти більш глибоко засвоїти курс дисципліни „Туристичні ресурси України” щоби спрямовувати свою майбутню професійну діяльність на розвиток новітніх видів туризму й освоєння інноваційних туристських програм в Україні.

Тема 1. Рекреаційно-туристичні ресурси України: сутність поняття та класифікація

Темі доповідей

1. Поняття про рекреаційно-туристичний потенціал території, рекреаційно-туристичні ресурси та ресурси розвитку туризму й рекреації.
2. Рекреаційно-туристичні умови та ресурси.
3. Класифікація рекреаційно-туристичних ресурсів.

Завдання 1. Дайте визначення поняттям:

Туристичні ресурси -

Рекреаційні ресурси –

Завдання 2. Наведіть приклади, в яких рельєф, клімат, гідроресурси, біотичні ресурси, природно-антропогенні об'єкти, історико-архітектурні, біосоціальні, подійні ресурси виступали б або умовами або ресурсами розвитку туризму. Заповніть таблицю, зробіть висновки.

Таблиця 1. Умови та ресурси розвитку туризму

№	Об'єкт	Види туризму, в яких даний об'єкт використовується як ресурс	Види туризму, в яких даний об'єкт виступає умовою їх розвитку
1	Рельєф		
2	Клімат		
3	Тваринний і рослинний світ		
4	Археологічні об'єкти		
5	Архітектурно-історичні об'єкти		
6	Визначні події		
7	Об'єкти, пов'язані з діяльністю видатних людей		
8	Тваринний і рослинний світ		
9	Археологічні об'єкти		
10	Природно-заповідний фонд		

Завдання 3. Заповніть таблицю 2. «Історичні етапи розвитку туристсько-рекреаційної діяльності»

Таблиця 2. Історичні етапи розвитку туристсько-рекреаційної діяльності

№	Історичний етап	Особливості розвитку

Завдання 4. Оцінити забезпеченість гідрологічними ресурсами адміністративних районів Миколаївської області.

Порядок виконання роботи:

1. Отримати район для дослідження у викладача.
2. За допомогою карти визначити річки, що протікають територією району. Визначити їх категорію.

Малою вважається річка, загальна довжина якої 10-100 км, середньою – 100- 500, великою – понад 500 км. Маючи різну довжину, річки мають різну ширину акваторії та актуальної смуги (прибережна територія річки, що використовується в рекреаційних цілях). Середні значення цих параметрів вказані у таблиці 3.

Таблиця 3. Характеристика рекреаційного потенціалу річок.

Розмір річки	Довжина річки, км.	Ширина акваторії річки, м	Ширина актуальної смуги, м
Мала			
Середня			
Велика			

1. За допомогою масштабу визначити довжину ділянки річки, що протікає даним районом.
5. Обрахувати площу акваторії, актуальної смуги та загальну площу рекреаційних територій.
6. Заповнити таблицю 4:

Таблиця 4. Зразок заповнення таблиці оцінки гідроресурсів району

Найменування водойми*	Категорія **	Довжина, км	Площа акваторії, км ²	Площа актуальної смуги, км ²	Загальна площа рекреаційних територій, км ²
1	2	3	4	5	6

р. Синюха	с	(А) 111	А*0,1	А*0,3	Σ4+5
р. Бакшала	м	(Б) 48	Б*0,05	Б*0,1	Σ4+5
р. Кодима	с	(В) 149	В*0,1	В*0,3	Σ4+5
р. Чорний Ташлик	с	(Г) 135	Г*0,1	Г*0,3	Σ4+5
	в	Д	Д*0,5	Д*0,5	Σ4+5
					Сума

4. Дати оцінку гідрологічних ресурсів. Визначити бал району (див. табл.

5). Заповнити таблицю 6

$$O_{г.р.} = \frac{P_{г.р.}}{P_{пл.тер.}} \times 100\%$$

де $O_{г.р.}$ – частина території, яку займають гідрологічні ресурси %;

$P_{пл.тер.}$ – площа території, досліджуваного району, км² ;

$P_{г.р.}$ - площа території, яку займають гідрологічні ресурси (сума акваторії річки і площі актуальної смуги), км² .

Таблиця 5. Бальна оцінка частки гідрологічних ресурсів в загальній площі території

Кількість балів	$O_{г.р.}$, %
1 бал	1,0-5,0
2 бали	5,1-10,0
3 бали	10,1-15,0
4 бали	15,1-20
5 балів	понад 20

Таблиця 6. Результати оцінки гідрологічних ресурсів адміністративних районів Миколаївської області

№	Район	Площа району, км	Частина площі, зайнята гідроресурсами, %	Бал
1	Баштанський	6706.4		
2	Вознесенський	6152.7		
3	Миколаївський	7689.9		
4	Первомайський	3792.5		

Висновок

Тема 2. Природні туристично-рекреаційні ресурси України

Темі доповідей

1. Характеристика кліматичних ресурсів України.
2. Характеристика водних туристичних ресурсів України.
3. Характеристика лісових туристичних ресурсів України.

4. Об'єкти природно-заповідного фонду України як передумова розвитку туризму.

Завдання 1. Заповніть схему.

Рис. 2.1 Класифікація природних ресурсів

Завдання 2. Заповніть таблицю

Таблиця 2.1 Об'єкти природно-заповідного фонду України

№	Об'єкти природно-заповідного фонду України	Рік заснування	Площа, га	Кількість відвідувачів, тис.чол.	Кількість туристичних маршрутів, од.
Біосферні заповідники:					
1	Асканія-Нова				
2	Чорноморський				
3	Дунайський				
4	Карпатський				
Природні заповідники:					

1	Горгани				
2	Медобори				
3	Черемський				
4	Рівненський				
5	Канівський				
6	Єланецький Степ				
7	Український Степовий (Михайлівська цілина				
8	Кам'яні Могили				
9	Мис Март'ян				
10	Ялтинський гірсько-лісовий				
11	Казантипський				
Національні природні парки:					
1	Шацький				
2	Синевир				
3	Карпатський				
4	Вижницький				
5	Голосіївський				
6	Святі Гори				
Дендропарки					
1	Сумський				
2	Харківського державного аграрного університету				
3	Олександрія				
4	Софіївка				
5	Асканія Нова				
6	Рудківський				
7	Чернівецький				
8	Сторожинецький				
9	Оброшинський				

Завдання 3. Розв'язати задачу.

Задача. Визначити допустиме туристичне навантаження морських пляжних ресурсів, виходячи з таких даних: довжина берегової смуги Азовського моря та його лиманів у межах Запорізького Приазов'я становить 365,5 км; довжина пляжів, придатних для рекреації (крім природоохоронних територій) – 120 км; місткість рекреаційних підприємств Запорізького Приазов'я – 59 300 місць; сприятливий період для літнього відпочинку на узбережжі Запорізького Приазов'я триває 110 днів; середня тривалість турів у Запорізьке Приазов'я (курорти Бердянська, Приморська, Кирилівки тощо) становить 20 діб.

Методика виконання:

Показник забезпеченості берегової лінії пляжами

$$Z_n = L_n / L_{заг}, (1.1)$$

де Z_n – забезпеченість берегової лінії пляжами, м/км;

L_n – довжина пляжу, км;

$L_{заг}$ – довжина берегової лінії, м.

Показник максимальної одноразової місткості пляжу

$$M_n = L_n / C_n,$$

де M_n – максимальна одноразова місткість пляжу, осіб;

L_n – довжина пляжу, м;

C_n – санітарна норма довжини пляжу в розрахунку на одну людину.

Показник ступеню використання пляжних ресурсів

$$V_n = (M_r / M_n) \cdot 100 \%$$

де V_n – ступінь використання пляжних ресурсів, %;

M_r – місткість рекреаційних закладів, осіб;

M_n – максимальна одноразова місткість пляжу, осіб.

Показник максимально можливої (допустимої) річної місткості пляжу

$$M_{mr} = M_n \cdot T$$

де M_{mr} – максимально можлива (допустима) річна місткість пляжу, осіб;

M_n – максимальна одноразова місткість пляжу, осіб;

T – тривалість періоду з сприятливими кліматичними умовами, днів.

Показник максимально можливого (допустимого) туристопотоку

$$P_{mr} = M_{mr} / T_{ст}$$

де P_{mr} – максимально можливий річний туристопотік, людино-днів;

M_{mr} – максимальна річна місткість пляжу, осіб;

$T_{ст}$ – середня тривалість туру, днів.

Тема 3. Історико-культурні ресурси України

Теми доповідей

1. Заповідники й національні парки України як туристичні об'єкти: історія, сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку.
2. Історико-культурний потенціал України.
3. Історико-культурні ресурси Одеси (Львова, Києва): культурно-історичні, природні.

Завдання 1.

В Україні налічується близько 1400 міст та селищ і близько 8000 сіл з цінною історико-культурною спадщиною.

Найвизначніші ансамблі і комплекси історико-культурної спадщини оголошено державними і національними заповідниками.

Всього в Україні налічується близько 53,6 тис. історико-культурних пам'яток, з яких 12 тис. становлять інтерес як туристсько-екскурсійні об'єкти.

Законспектувати тлумачення офіційно-вживаних понять, пов'язаних з класифікацією об'єктів культурної спадщини.

Закон України «Про охорону культурної спадщини» подає таке тлумачення офіційно-вживаних туристично-краєзнавчих понять:

споруди (витвори) - твори архітектури та інженерного мистецтва, твори монументальної скульптури та монументального малярства, археологічні об'єкти, печери з наявними свідченнями життєдіяльності людини, будівлі або приміщення в них, що зберегли автентичні свідчення про визначні історичні події, життя та діяльність відомих осіб;

комплекси (ансамблі) - топографічно визначені сукупності окремих або поєднаних між собою об'єктів культурної спадщини;

визначні місця - зони або ландшафти, природно-антропогенні витвори, що донесли до нашого часу цінність з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду.

археологічні об'єкти - рештки життєдіяльності людини (нерухомі об'єкти культурної спадщини: городища, кургани, залишки стародавніх поселень, стоянок, укріплень, військових таборів, виробництв, іригаційних споруд, шляхів, могильники, культові місця та споруди, їх залишки чи руїни, мегаліти, печери, наскельні зображення, ділянки історичного культурного шару, поля давніх битв, а також пов'язані з ними рухомі предмети), що містяться під землею поверхнею та під водою і є невідтворним джерелом інформації про зародження і розвиток цивілізації;

історичні об'єкти - будинки, споруди, їх комплекси (ансамблі), окремі поховання та некрополі, місця масових поховань померлих та померлих (загиблих) військовослужбовців (у тому числі іноземців), які загинули у війнах, внаслідок депортації та політичних репресій на території України, місця бойових дій, місця загибелі бойових кораблів, морських та річкових суден, у тому числі із залишками бойової техніки, озброєння, амуніції тощо, визначні місця, пов'язані з важливими історичними подіями, з життям та діяльністю відомих осіб, культурою та побутом народів;

об'єкти монументального мистецтва - твори образотворчого мистецтва: як самостійні (окремі), так і ті, що пов'язані з архітектурними, археологічними чи іншими пам'ятками або з утворюваними ними комплексами (ансамблями);

об'єкти архітектури - окремі будівлі, архітектурні споруди, що повністю або частково збереглися в автентичному стані і характеризуються відзнаками певної культури, епохи, певних стилів, традицій, будівельних технологій або є творами відомих авторів;

об'єкти містобудування - історично сформовані центри населених місць, вулиці, квартали, площі, комплекси (ансамблі) із збереженою планувальною і

просторовою структурою та історичною забудовою, у тому числі поєднаною з ландшафтом, залишки давнього розпланування та забудови, що є носіями певних містобудівних ідей;

об'єкти садово-паркового мистецтва - поєднання паркового будівництва з природними або створеними людиною ландшафтами;

ландшафтні - природні території, які мають історичну цінність;

об'єкти науки і техніки - унікальні промислові, виробничі, науково-виробничі, інженерні, інженерно-транспортні, видобувні об'єкти, що визначають рівень розвитку науки і техніки певної епохи, певних наукових напрямів або промислових галузей.

Завдання 2. Розподілити національні історико-культурні заповідники України за видами (згідно державної класифікації об'єктів національної історико-культурної спадщини).

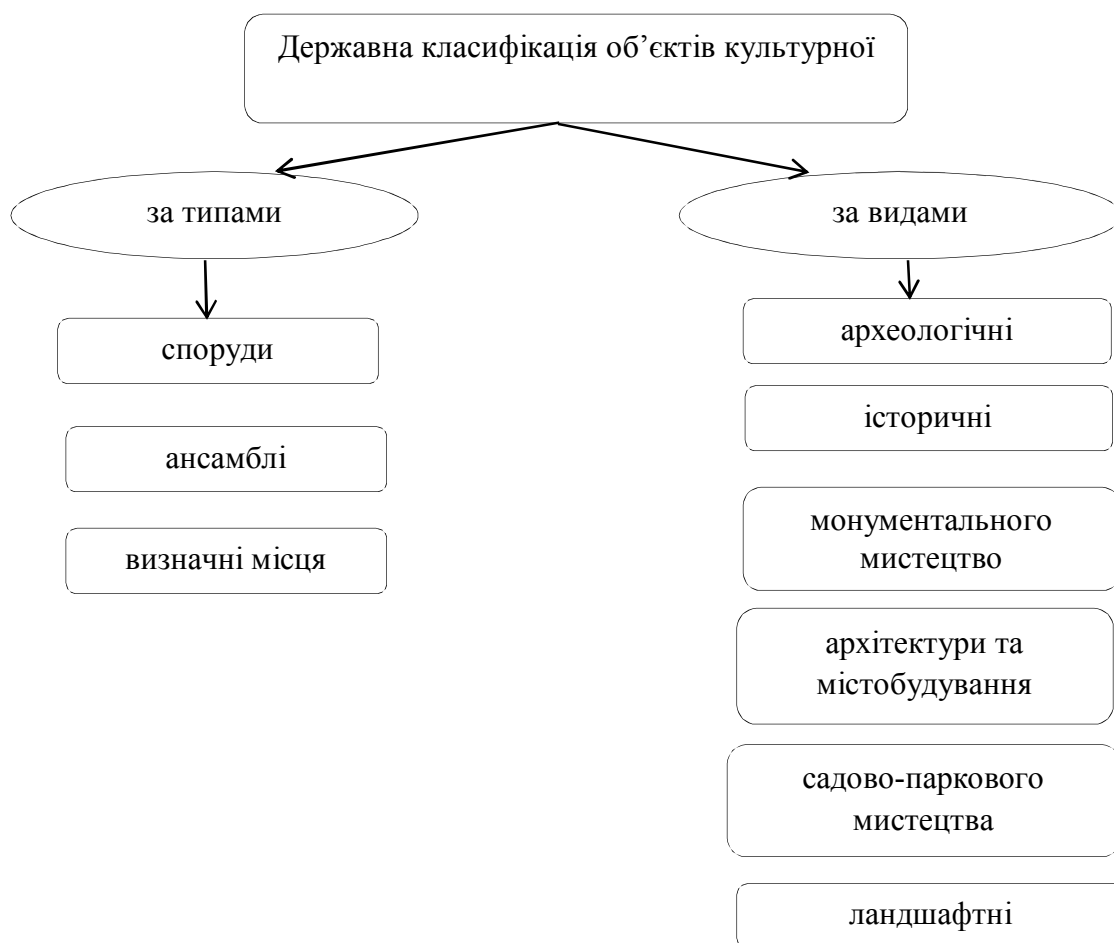

Рис. 3.1. Чинна в Україні державна класифікація об'єктів культурної спадщини

Завдання 3. Розв'язати задачу. Здійснити розрахунок максимально можливого туристопотоку для туристичного об'єкту – середньовічної фортеці площею, $S, 10\ 000\ \text{м}^2$ за стандартом щільності відвідувачів Щ, який дорівнює $5\ \text{м}^2 / 1\ \text{особу}$.

Методика виконання:

Визначення щоденної пропускної спроможності об'єкта можна оцінити за такою методикою:

1. *Визначають пропускний потенціал об'єкту*

$$П = S / Щ$$

де П – пропускний потенціал об'єкту, осіб;

S – площа об'єкту, м² ;

Щ – рекомендований стандарт щільності відвідувачів, який визначають як відношення оптимального туристичного потоку до площі об'єкту, м² /особу;

2. *Визначають коефіцієнт ротації*

$$Кр = Ч / В$$

де Кр – коефіцієнт ротації;

Ч – кількість годин за день, коли об'єкт відкритий для туристів, год;

В – середня тривалість відвідування год.

3. *Визначають максимально допустиму кількість щоденних відвідувачів* (різниця між максимальним щоденним потоком туристів та потенціалом об'єкту)

$$Мв = П \times Кр$$

де Мв – максимально допустима кількість щоденних відвідувачів, осіб;

П – пропускний потенціал об'єкту, осіб;

Кр – коефіцієнт ротації.

Тема 4. Туристичні ресурси Донецького економічного району

Темі доповідей

1. Географічне положення Донецького економічного району як фактор розвитку туризму.
2. Унікальні місця України: Великоанадольський музей лісу.
3. Туристичні пам'ятки Донецького регіону.
4. Стан та перспективи розвитку туризму в Луганській області.

Завдання 1.

1. Підготувати презентацію по обраній темі.

2. На контурній карті позначити об'єкти географічної номенклатури – визначних рекреаційних центрів з їх розподілом на природні та історико-культурні різновиди.

Рекомендований перелік географічної номенклатури за темою по регіонам наведений в таблиці 4.1. (може бути доповнений доповідачем).

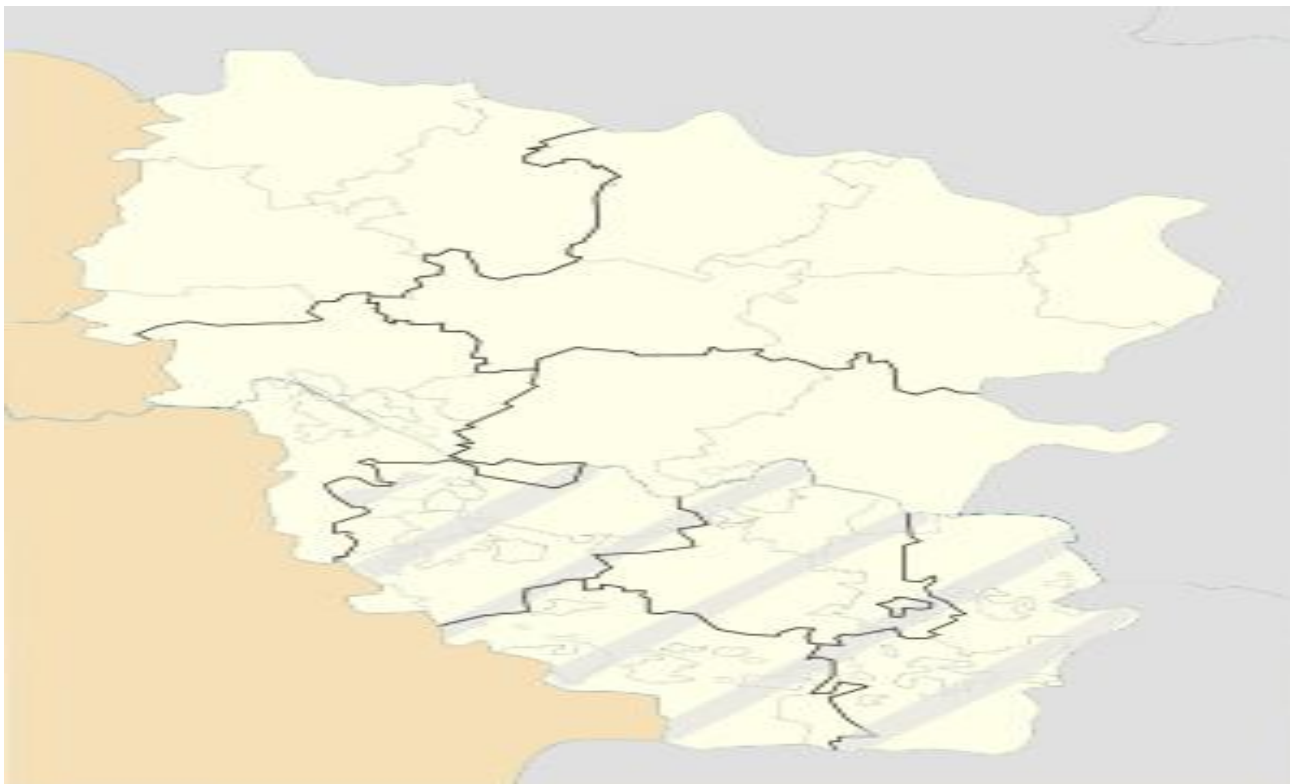
Таблиця 4.1. Географічна номенклатура за темою.

№	Назва об'єкта		Місцезнаходження
1	Великоанадольський музей лісу	державний музей «лісового профілю»	Донецька область
2	Природний парк «Святі гори»	природний парк	Донецька область
3	Білосарайський маяк	пам'ятка архітектури	Донецька область
4	Соляні шахти Соледара	пам'ятка природи	Донецька область
5	Кам'яні могили	пам'ятка природи	Донецька область
6	Луганський природний заповідник	заповідник	Луганська область
7	Садиба Мсциховського	пам'ятка архітектури	Луганська область
8	Старобільський монастир	пам'ятка архітектури	Луганська область
9	Парк кам'яних скульптур	пам'ятка архітектури	Луганська область
10	Мергелова гряда	геолого-архілогічний об'єкт	Луганська область

Завдання 2. На контурній карті позначити основні туристично-рекреаційні ресурси Донецької області. Скласти туристичний маршрут.

Завдання 3. На контурній карті позначити основні туристично-рекреаційні ресурси Луганської області. Скласти туристичний маршрут.

Тема 5. Туристично-рекреаційні ресурси Карпатського економічного району

Темі доповідей

1. Географічне положення Карпатського економічного району як фактор розвитку туризму.
2. Унікальні місця України: озеро Синевир.
3. Стан та перспективи розвитку туризму в Чернівецькій області.
4. Туристичні пам'ятки Львівської області.

Завдання 1.

1. Підготувати презентацію по обраній темі.
2. На контурній карті позначити об'єкти географічної номенклатури – визначних рекреаційних центрів з їх розподілом на природні та історико-культурні різновиди.

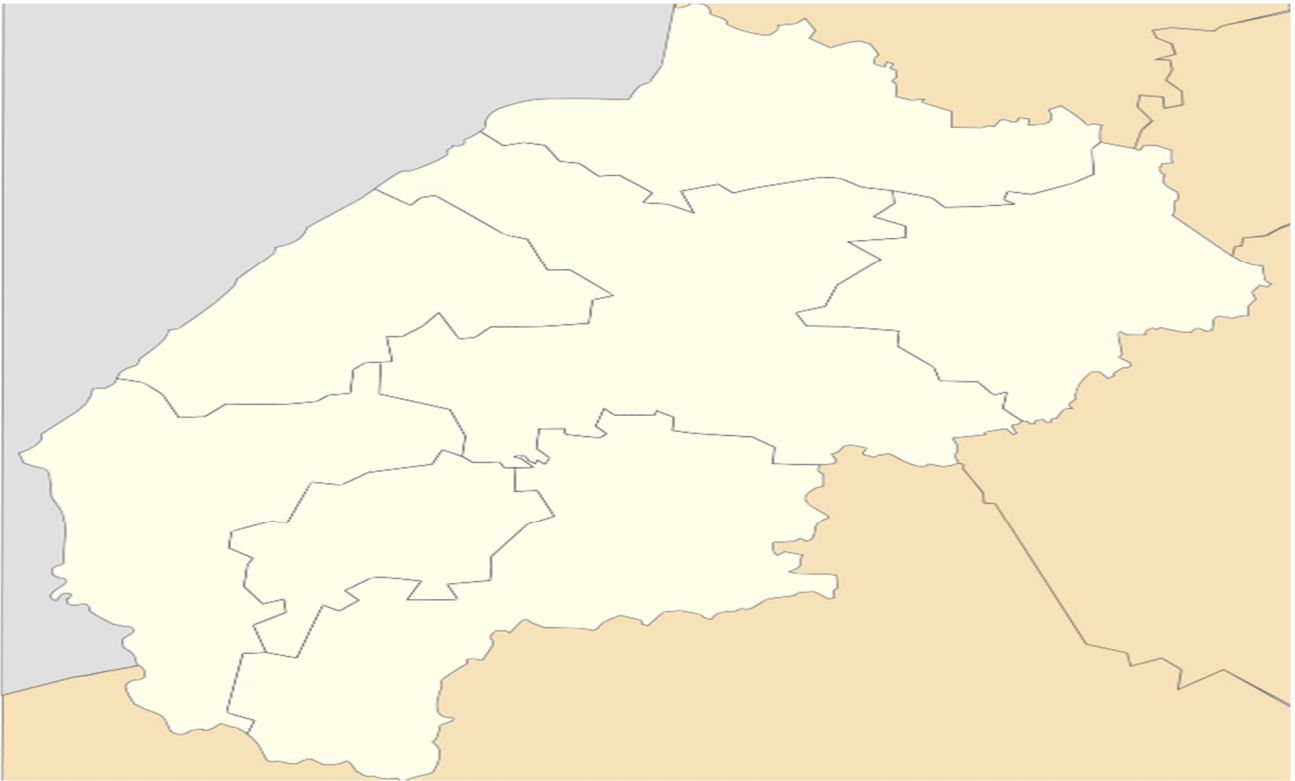
Рекомендований перелік географічної номенклатури за темою по регіонам наведений в таблиці 5.1. (може бути доповнений доповідачем).

Таблиця 5.1. Географічна номенклатура за темою.

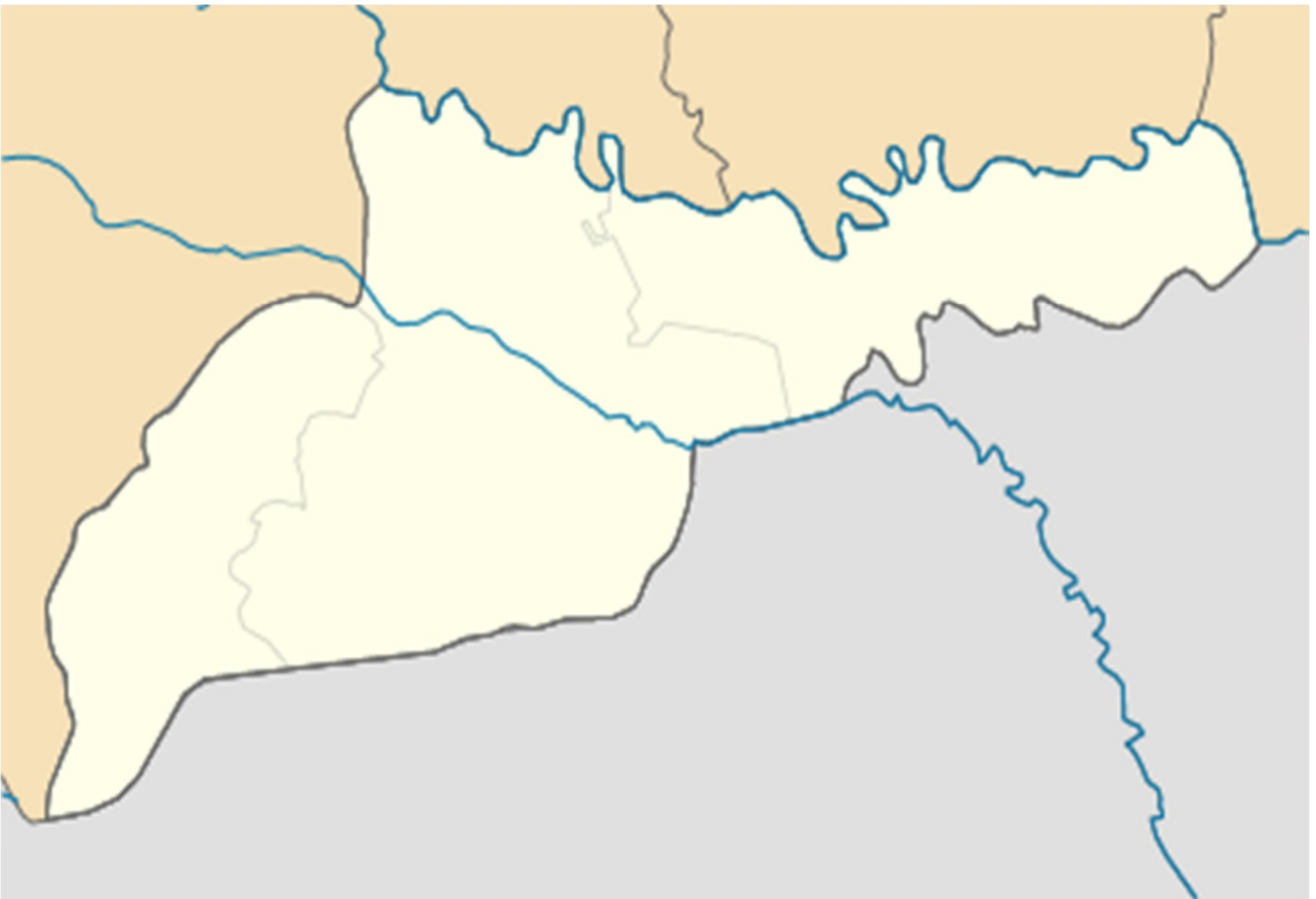
№	Назва об'єкта		Місцезнаходження
1	Озеро Синевир	пам'ятка природи	Закарпатська область
2	Палац Шенборнів	історико-культурна пам'ятка	Закарпатська область
3	Водоспад Труфанец	пам'ятка природи	Закарпатська область
4	Долина нарцисів	пам'ятка природи	Закарпатська область
5	Замок Сент-Міклош	пам'ятка архітектури	Закарпатська область
6	Львівська ратуша	пам'ятка архітектури	Львівська область
7	Замок Підгірці	пам'ятка архітектури	Львівська область
8	Печери Львова	пам'ятка природи	Львівська область
9	Костел Воздвиження та св. Йосифа	пам'ятка архітектури	Львівська область
10	Жовківський замок	пам'ятка архітектури	Львівська область
11	Хотинська фортеця	пам'ятка архітектури	Чернівецька область
12	Зоологічний заказник «Зубровиця»	заказник	Чернівецька область
13	Великий Гук та буковинські водоспади	пам'ятка природи	Чернівецька область
14	Протяті камені та Соколине око	пам'ятка природи	Чернівецька область
15	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича	пам'ятка архітектури	Чернівецька область
16	Садиба Кшечуновичів	пам'ятка архітектури	Івано-Франківська область
17	Манявський водоспад	пам'ятка природи	Івано-Франківська область
18	Дністровський каньйон	пам'ятка природи	Івано-Франківська область
19	Скелі Довбуша	пам'ятка природи	Івано-Франківська область
20	Гори, полонини, перевали Прикарпаття	пам'ятка природи	Івано-Франківська область

Завдання 2. На контурній карті позначити основні туристично-рекреаційні ресурси Львівської області. Скласти туристичний маршрут.

Завдання 3. На контурній карті позначити основні туристично-рекреаційні ресурси Чернівецької області. Скласти туристичний маршрут.

Завдання 4. На контурній карті позначити основні туристично-рекреаційні ресурси Івано-Франківської області. Скласти туристичний маршрут.

Тема 6. Туристично-рекреаційні ресурси Південного економічного району

Темі доповідей

1. Географічне положення Південного економічного району як фактор розвитку туризму.
2. Унікальні місця України: Арабатська Стрілка.
3. Стан та перспективи розвитку туризму в Коблево.
4. Стан та перспективи розвитку туризму в Чорноморську.

Завдання 1.

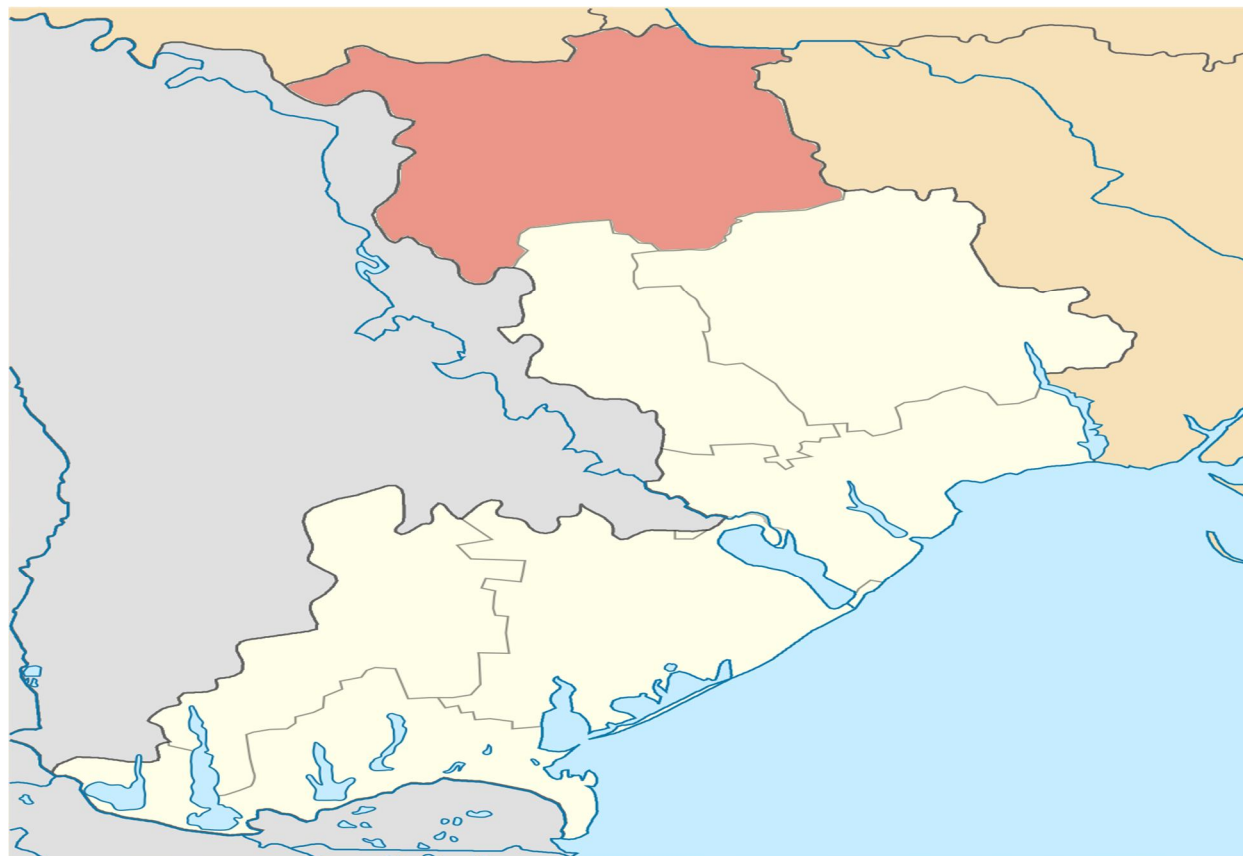
1. Підготувати презентацію по обраній темі.
2. На контурній карті позначити об'єкти географічної номенклатури – визначних рекреаційних центрів з їх розподілом на природні та історико-культурні різновиди.

Рекомендований перелік географічної номенклатури за темою по регіонам наведений в таблиці 6.1. (може бути доповнений доповідачем).

Таблиця 6.1. Географічна номенклатура за темою.

№	Назва об'єкта		Місцезнаходження
1	Білгород-Дністровська фортеця	історико-культурна пам'ятка	Одеська область
2	Фрумушика-Нова	центр етнографічного і зеленого туризму	Одеська область
3	озеро Ялпуг	озеро	Одеська область
4	Садиба Курісів	пам'ятка архітектури	Одеська область
5	Лебедівка	зона відпочинку	Одеська область
6	Активський каньон	природна пам'ятка	Миколаївська область
7	Ольвія	археологічний об'єкт	Миколаївська область
8	Свято-Михайлівський Пелагеївський монастир	пам'ятка архітектури	Миколаївська область
9	Кінбурнська коса	природна пам'ятка	Миколаївська область
10	Єланецький степ	заповідник	Миколаївська область
11	острів Джарилгач	національний природний парк	Херсонська область
12	Асканія-Нова	біосферний заповідник	Херсонська область
13	Курган «Огуз»	історична пам'ятка	Херсонська область
14	Олешківська Січ і Олешківські піски	пустеля	Херсонська область
15	Станіславський заказник	ландшафтний заказник	Херсонська область

Завдання 2. На контурній карті позначити основні туристично-рекреаційні ресурси Одеської області. Скласти туристичний маршрут.

Завдання 3. На контурній карті позначити основні туристично-рекреаційні ресурси Миколаївської області. Скласти туристичний маршрут.

Завдання 4. На контурній карті позначити основні туристично-рекреаційні ресурси Херсонської області . Скласти туристичний маршрут.

Завдання 5. На контурній карті позначити основні туристично-рекреаційні ресурси АРК

Тема 7. Туристично-рекреаційні Подільського економічного району

Темі доповідей

1. Географічне положення Подільського економічного району як фактор розвитку туризму.
2. Унікальні місця України: Почаївська Свято-Успенська лавра
3. Туристський потенціал та перспективи розвитку в Хмельницькій області
4. Стан та перспективи розвитку туризму в Тернопільській області.

Завдання 1.

1. Підготувати презентацію по обраній темі.

3. На контурній карті позначити об'єкти географічної номенклатури – визначних рекреаційних центрів з їх розподілом на природні та історико-культурні різновиди.

Рекомендований перелік географічної номенклатури за темою по регіонам наведений в таблиці 1. (може бути доповнений доповідачем).

Таблиця 7.1. Географічна номенклатура за темою.

№	Назва об'єкта		Місцезнаходження
1	Алея вікових лип	ботанічна пам'ятка природи	Вінницька область

2	«Буша»	історико-культурний заповідник	Вінницька область
3	палац Потоцьких	пам'ятка архітектури	Вінницька область
4	садиба М.І. Пирогова	національний музей	Вінницька область
5	Спасо-Преображенський кафедральний собор	пам'ятка архітектури	Вінницька область
6	Збаразький замок	пам'ятка архітектури	Тернопільська область
7	Кришталева печера		Тернопільська область
8	"Медобори"	природний парк	Тернопільська область
9	Почаївська Свято-Успенська лавра	пам'ятка архітектури	Тернопільська область
10	Чортківський замок	пам'ятка архітектури	Тернопільська область
11	Ботанічний сад Хмельницького університету	ботанічна пам'ятка природи	Хмельницька область
12	Старе Місто в Кам'янець-Подільському	пам'ятка архітектури	Хмельницька область
13	"Подільські Товтри"	національний природний парк	Хмельницька область
14	Меджибізький замок	пам'ятка архітектури	Хмельницька область
15	Старокостянтинівський замок	пам'ятка архітектури	Хмельницька область

Завдання 2. На контурній карті позначити основні туристично-рекреаційні ресурси Вінницької області. Скласти туристичний маршрут.

Завдання 3. На контурній карті позначити основні туристично-рекреаційні ресурси Тернопільської області. Скласти туристичний маршрут.

Завдання 4. На контурній карті позначити основні туристично-рекреаційні ресурси Хмельницької області. Скласти туристичний маршрут.

Тема 8. Туристично-рекреаційні Подільського економічного району

Темі доповідей

1. Географічне положення Поліського економічного району як фактор розвитку туризму.
2. Унікальні місця України: Замок Любарта.
3. Унікальні місця України: Волинська Амазонія.
4. Перспективи розвитку сільського зеленого туризму у Волинській та Рівненській областях.

Завдання 1.

1. Підготувати презентацію по обраній темі.
2. На контурній карті позначити об'єкти географічної номенклатури – визначних рекреаційних центрів з їх розподілом на природні та історико-культурні різновиди.

Рекомендований перелік географічної номенклатури за темою по регіонам наведений в таблиці 8.1. (може бути доповнений доповідачем).

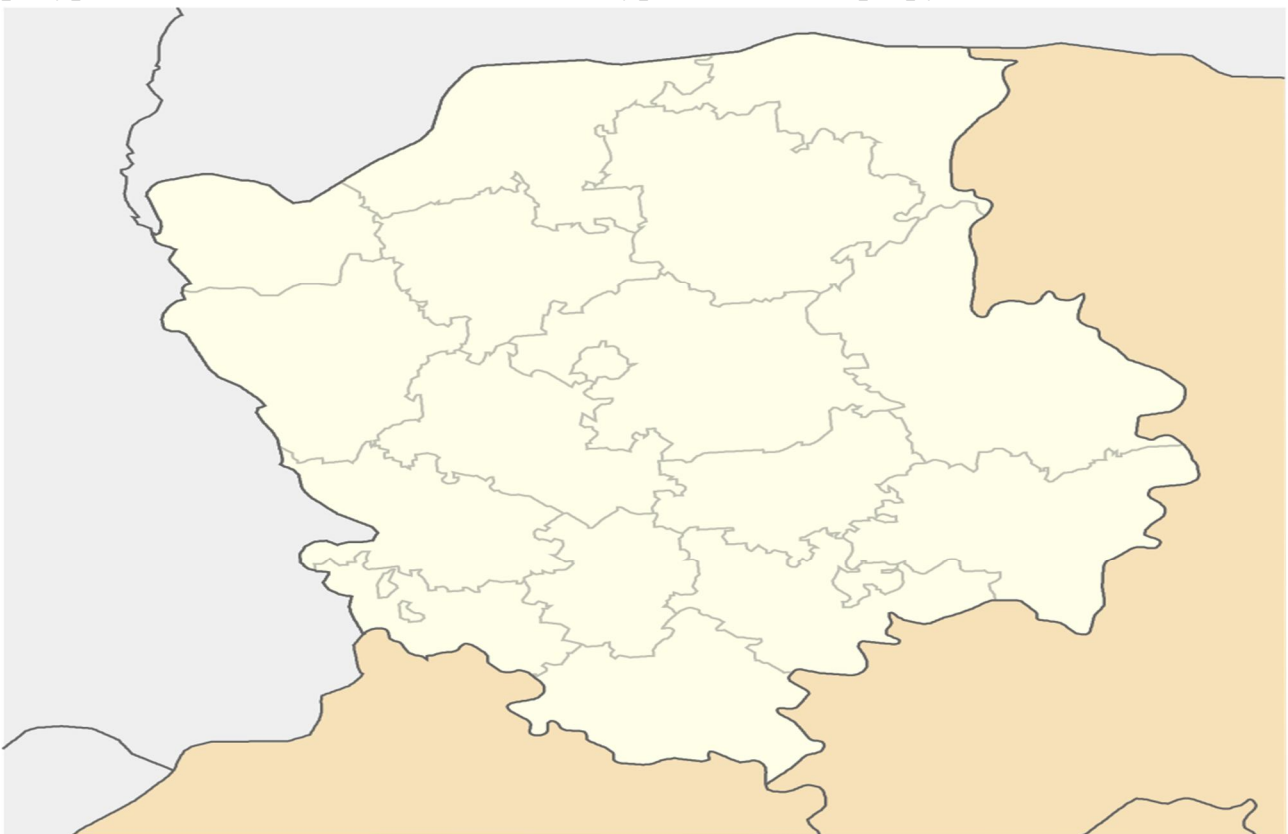
Таблиця 8.1. Географічна номенклатура за темою.

№	Назва об'єкта		Місцезнаходження
1	Замок Любарта	архітектурно-культурна пам'ятка	Волинська область
2	Шацькі озера	Шацький національний природний парк	Волинська область
3	Волинська Амазонія	Національний природний парк	Волинська область
4	Надслучанська Швейцарія	ландшафтний парк	Волинська область
5	Лютеранська кірха	пам'ятка архітектури	Волинська область
6	Замок Радомисль	пам'ятка архітектури	Житомирська область
7	Парк Островського у Коростені	природний парк	Житомирська область
8	Кам'яне (Камінне) село	геологічний заказник	Житомирська область
9	Монастир-фортеця кармелітів у Бердичеві	пам'ятка архітектури	Житомирська область
10	Коростишівський кар'єр	штучне озеро	Житомирська область
11	Замок князів Любомирських	архітектурно-культурна пам'ятка	Рівненська область

12	Соколині гори	природний комплекс	Рівненська область
13	"Поле Берестецької битви"	заповідник	Рівненська область
14	Національний університет «Острозька академія»	пам'ятка архітектури	Рівненська область
15	«Городище «Остриця»	парк історичної реконструкції	Рівненська область

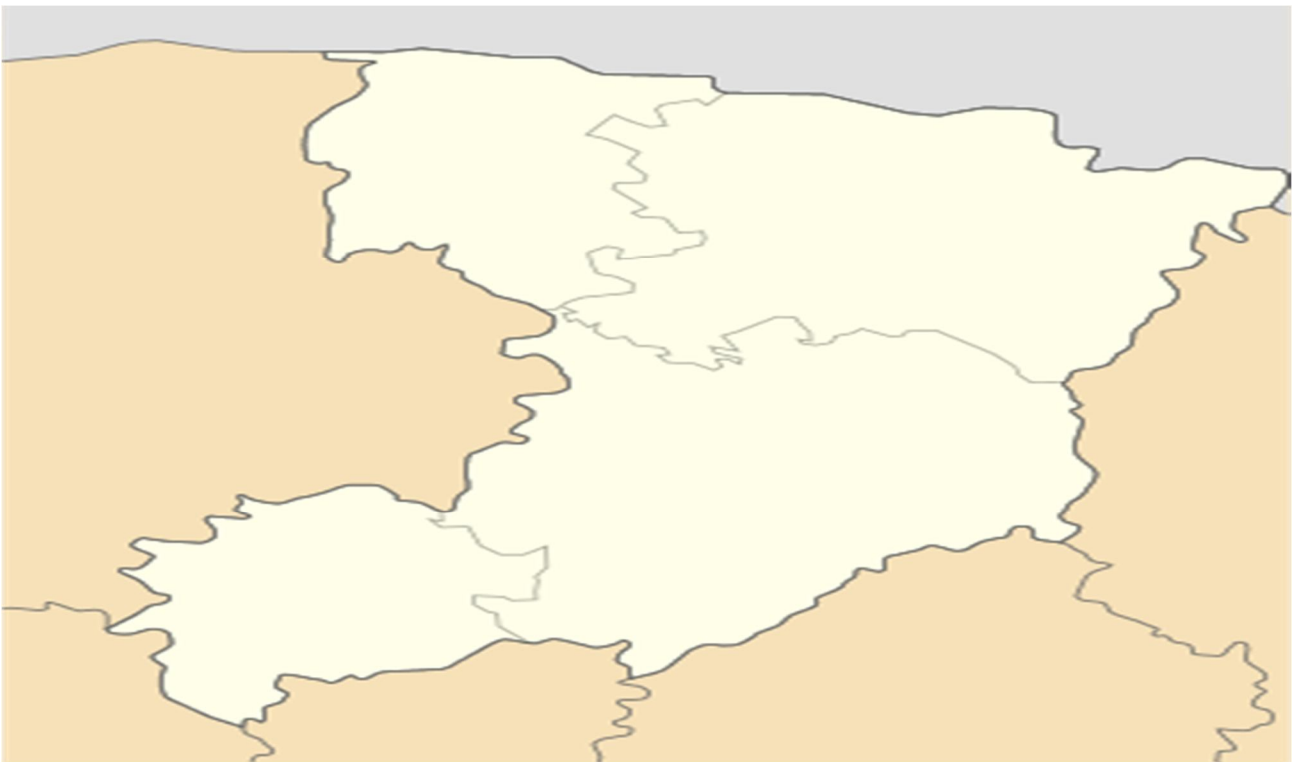
Завдання 2. На контурній карті позначити основні туристично-рекреаційні ресурси Волинської області. Скласти туристичний маршрут.

Завдання 3. На контурній карті позначити основні туристично-рекреаційні ресурси Житомирської області. Скласти туристичний маршрут.

Завдання 4. На контурній карті позначити основні туристично-рекреаційні ресурси Рівненської області . Скласти туристичний маршрут.

Тема 9. Туристично-рекреаційні Східного економічного району

Темі доповідей

1. Географічне положення Східного економічного району як фактор розвитку туризму.
2. Унікальні місця України: Іванова гора
3. Стан та перспективи розвитку туризму : Миргороді.
4. Стан та перспективи розвитку туризму в Глухові.

Завдання 1.

1. Підготувати презентацію по обраній темі.
2. На контурній карті позначити об'єкти географічної номенклатури – визначних рекреаційних центрів з їх розподілом на природні та історико-культурні різновиди.

Рекомендований перелік географічної номенклатури за темою по регіонам наведений в таблиці 1. (може бути доповнений доповідачем).

Таблиця 9.1. Географічна номенклатура за темою.

№	Назва об'єкта		Місцезнаходження
1	Іванова гора	пам'ятка архітектури	Полтавська область
2	Хрестовоздвиженський монастир	пам'ятка архітектури	Полтавська область
3	Музей-садиба Котляревського	історична пам'ятка	Полтавська область
4	Поле Полтавської битви	національний музей	Полтавська область
5	Курортний парк.	пам'ятка Миргорода	Полтавська область
6	Палац Голіцина	музей	Сумська область
7	Трьох-Анастасіївський кафедральний собор	історико-архітектурна пам'ятка	Сумська область
8	Крейдяні гори	пам'ятка природи	Сумська область
9	Посульські кургани	пам'ятка природи	Сумська область
10	Глухів	місто пам'яток архітектури	Сумська область
11	Краснокутський дендропарк	дендропарк	Харківська область
12	Солоне озеро	пам'ятка природи	Харківська область
13	Шарівська садиба	історико-культурна пам'ятка	Харківська область
14	Кицівська пустеля	пам'ятка природи	Харківська область
15	Гомільшанські ліси	Національний природний парк	Харківська область

Завдання 2. На контурній карті позначити основні туристично-рекреаційні ресурси Полтавської області. Скласти туристичний маршрут.

Завдання 3. На контурній карті позначити основні туристично-рекреаційні ресурси Сумської області. Скласти туристичний маршрут.

Завдання 4. На контурній карті позначити основні туристично-рекреаційні ресурси Харківської області. Скласти туристичний маршрут.

Тема 10. Туристично-рекреаційні Придніпровського економічного району

Темі доповідей

1. Географічне положення Придніпровського економічного району як фактор розвитку туризму.
2. Унікальні місця України: Петриківка.
3. Стан та перспективи розвитку туризму в Кіровоградській області.
4. Унікальні місця України: Хортиця.

Завдання 1.

1. Підготувати презентацію по обраній темі.
2. На контурній карті позначити об'єкти географічної номенклатури – визначних рекреаційних центрів з їх розподілом на природні та історико-культурні різновиди.

Рекомендований перелік географічної номенклатури за темою по регіонам наведений в таблиці 1. (може бути доповнений доповідачем).

Таблиця 10.1. Географічна номенклатура за темою.

№	Назва об'єкта		Місцезнаходження
1	Новомосковський Свято-Троїцький собор	історико-культурна пам'ятка	Дніпропетровська область
2	Історичний музей ім. Дмитра Яворницького	історико-культурна пам'ятка	Дніпропетровська область

3	Петриківка	село	Дніпропетровська область
4	Монастирський острів	острів	Дніпропетровська область
5	Токівське. Каньйон та водоспади на річці Кам'янка.	пам'ятка природи	Дніпропетровська область
6	Заповідник Хортиця	заповідник	Запорізька область
7	Парк Цілющі джерела Терпіння	парк	Запорізька область
8	Кам'яна Могила	пам'ятка природи	Запорізька область
9	Лиса гора	пам'ятка природи	Запорізька область
10	Садиба Попова	пам'ятка архітектури	Запорізька область
11	Монастирище	пам'ятка природи	Кіровоградська область
12	Урочище Каскади	пам'ятка природи	Кіровоградська область
13	Солоне озеро	пам'ятка природи	Кіровоградська область
14	Заповідник-музей Хутір Надія	заповідник	Кіровоградська область
15	Дендропарк "Веселі Боковеньки"	дендропарк	Кіровоградська область

Завдання 2. На контурній карті позначити основні туристично-рекреаційні ресурси Дніпропетровської області. Скласти туристичний маршрут.

Завдання 3. На контурній карті позначити основні туристично-рекреаційні ресурси Запорізької області. Скласти туристичний маршрут.

Завдання 4. На контурній карті позначити основні туристично-рекреаційні ресурси Кіровоградської області

Тема 11. Туристично-рекреаційні Центрального економічного району

Теми доповідей:

1. Географічне положення Центрального економічного району як фактор розвитку туризму.
2. Унікальні місця України: Києво-Печерська лавра.
3. Унікальні місця України: національний дендрологічний парк «Софіївка».
4. Стан та перспективи розвитку туризму в Києві.

Завдання 1.

1. Підготувати презентацію по обраній темі.
2. На контурній карті позначити об'єкти географічної номенклатури – визначних рекреаційних центрів з їх розподілом на природні та історико-культурні різновиди.

Рекомендований перелік географічної номенклатури за темою по регіонам наведений в таблиці 1. (може бути доповнений доповідачем).

Таблиця 11.1. Географічна номенклатура за темою.

№	Назва об'єкта		Місцезнаходження
1	Палац Хоєцьких у Томашівці	історико-культурна пам'ятка	Київська область
2	Скелі Богуслава	пам'ятка природи	Київська область
3	Резиденція Межигір'я	національний парк	Київська область
4	Парк «Олександрія»	національний парк	Київська область
5	«Переяслав»	національний заповідник	Київська область
6	Кийлівська Асканія	заповідник	Київська область
7	Софійський собор	історико-культурна пам'ятка архітектури	Київ
8	Києво-Печерська лавра	історико-культурний заповідник	Київ
9	Володимирська гірка, фунікулер	історико-культурна пам'ятка	Київ
10	Андріївський узвіз	історико-культурна пам'ятка	Київ
11	Чернеча гора, Канів	пам'ятка природи	Черкаська область
12	«Софіївка»	національний дендрологічний парк	Черкаська область
13	Палац князів Лопухіних-Демидових	історико-культурна пам'ятка	Черкаська область
14	Буцький каньйон	пам'ятка природи	Черкаська область
15	Козачанський парк	парк	Черкаська область

Завдання 2. На контурній карті позначити основні туристично-рекреаційні ресурси Київської області. Скласти туристичний маршрут.

Завдання 3. На контурній карті позначити основні туристично-рекреаційні ресурси Черкаської області. Скласти туристичний маршрут.

Список використаних джерел

1. Безручко Л. С. Туризм у містах: суть, чинники та проблеми розвитку. *Географія та туризм*. 2017. Вип.39. С.45-53.
2. Борисова О. В. Спеціалізований туризм. Київ : Кондор, 2020. 360 с.
3. Галасюк С. С., Нездоймінов С. Г. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 178 с.
4. Голод А. П. Безпека регіональних туристичних систем: теорія, методологія та проблеми гарантування. Львів : ЛДУФК, 2017. 340 с.
5. Гринюк В. І. Туризм як фактор впливу на екологічний стан довкілля : матеріали міжнар. наук.-практ. конфер., м. Рівне, 21-22 травня 2020 р. С.367-372.
6. Деркач О. Г. Система ефектів від провадження туристичної діяльності : матеріали IV міжнар. наук.-практ. конфер., м. Херсон, 17-18 жовтня 2019 р. С.429-430
7. Король О. Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі : навчально-методичний посібник. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2016. 144 с.
8. Мальська М. П., Гаталяк О. М. Туризм у містах : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 224 с.
9. Малюга Л.М. Туризм як фактор розвитку галузей економіки : матеріали Всеукр. наук.-практ. конфер., м. Умань, 30-31.10.2019 р. С.331-333.
10. Мельниченко О. А., Шведун В. О. Особливості розвитку індустрії туризму в Україні : монографія. Харків : Видавництво НУЦЗУ, 2017. 153 с.
11. Регіональний туризм: стратегія, ресурси, перспективи розвитку. Монографія / Н. П. Мешко, В. Є. Редько, О. П. Крупський та ін. Дніпропетровськ : Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, 2016. 321 с.
12. Департамент туризму Міністерства культури і туризму України. URL : <http://www.tourism.gov.ua>.
13. Державна служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
14. Про заходи щодо розвитку туризму і курортів в Україні : Указ Президента України від 21.02.2007 № 136/2007 / Президент України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1362007-5543> (дата звернення: 28.08.2021).
15. Про курорти : Закон України від 05.10.2000 № 2026-III ; станом на 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2026-14#Text> (дата звернення: 28.08.2021).

16. Про туризм : Закон України від 15.09.1995 № 324/95-ВР (Редакція станом на 16.10.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 28.08.2021).

17. Ярка К. О., Зиза А. С. Сезонність туризму: особливості, проблеми та завдання територіального менеджменту : матеріали І міжнар. наук.-практ. конфер., м. Запоріжжя, 14 травня 2020 р. С. 691-693.

18. Ярьоменко С. Г. Туристичні ресурси України : навч. посібник. Одеса : Олді Плюс, 2021. 472 с.

Навчальне видання

ТУРИСТИЧНІ РЕСУРСИ УКРАЇНИ:

Методичні вказівки

Укладач: **Олійник** Тетяна Георгіївна

Формат 60*84 1/16. Ум. друк. арк. ____

Тираж ____ прим. Зам №__

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №4490 від 20.02.2013 р.